

به نام خدا

معاونت پژوهش و فناوری

راهنمای جامع برگزاری کرسی های علمی-ترویجی دانشگاه فرهنگیان

۱. مقدمه

هیأت حمایت از کرسی های نظریه پردازی و نقد و مناظره در هفدهم بهمن ماه ۱۳۸۲ از سوی شورای عالی انقلاب فرهنگی تأسیس گردید. هدف اصلی از راه اندازی این هیأت، حمایت از گسترش کمی و کیفی برگزاری کرسی ها در حوزه های مختلف علمی و مساعدت مؤثر در بسط آزاد اندیشی و شکل گیری جنبش ملی نقد و نظریه پردازی در ایران است.

این هیئت به منظور پیگیری اهداف خود، دانشگاه و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشکده ها را دعوت به تشکیل کمیته های دستگاهی با ریاست رئیس دانشگاه کرده است. در این راستا، دانشگاه فرهنگیان به عنوان تنها نهاد متولی امر تربیت معلم کشور و با چشم انداز تبدیل کردن دانشگاه فرهنگیان به قطب تعلیم و تربیت معلم کشور، کمیته دستگاهی کرسی های نظریه پردازی، نقد و مناظره را تشکیل داده است. متن حاضر با عنوان «راهنمای جامع برگزاری کرسی های علمی-ترویجی دانشگاه فرهنگیان» گام مهمی در آشناسازی اعضای دانشگاه فرهنگیان با چابستی و نحوه برگزاری کرسی های علمی و کرسی های ترویجی است.

۲. تعاریف

۱-۲. کمیته دستگاهی

کمیته ای است متشکل از رئیس و معاون پژوهشی دانشگاه، ۴ نفر از اعضای هیأت علمی دانشگاه فرهنگیان با رزومه علمی-اجرایی قوی، نماینده ولی فقیه در دانشگاه فرهنگیان و یک تن کارشناس پژوهشی که برنامه ریزی، هماهنگی، پیگیری و برگزاری کرسی های علمی-ترویجی را در چهارچوب قوانین و مقررات هیأت حمایت از کرسی های نظریه پردازی، نقد و مناظره در مراکز آموزش عالی و پردیس های این دانشگاه مدیریت می نماید.

۲-۲. کرسی علمی-تخصصی

به آن دسته از کرسی‌ها که از حداقل استاندارد لازم جهت قرارگرفتن در چرخه بررسی و صدور سند - صرف نظر از احراز صلاحیت علمی یا عدم احراز - برخوردار باشند و توسط هیأت برگزار گردند **کرسی‌های علمی-تخصصی** اطلاق می‌گردد. منظور از داشتن استاندارد لازم، این است که برای کمیته دستگاہی محرز گردد که طرح پیشنهادی در یکی از انواع کرسی‌های علمی (نظریه پردازی، نقد و نوآوری) می‌گنجد و صاحب طرح نیز شرایط لازم¹ برای ارائه طرحنامه علمی را دارد. انواع نظریه‌ها شامل نظریه‌های تحول علم، نظریه‌های کاربردی و نظریه‌های مطرح در آئین نامه حمایت از کرسی‌ها مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی، تعریف شده‌اند.

کرسی‌های علمی-تخصصی در سه سطح انجام می‌شوند:

۲-۱-۲. نظریه پردازی: ارائه‌ی نظریه‌ی علمی جدید که محصول مطالعه و پژوهش روشمند و برخوردار از سطح علمی لازم بوده، دارای مبانی، منطق، فرضیه و دلایل کافی و ساختار علمی مناسب و کاربرد در خور باشد.

۲-۲-۲. نقد: استقراء مستدل، متقن و مستند مجموعه‌ی محاسن و معایب یک مکتب، نظریه، و نظر یا اثر علمی، در مسیر ابطال یا تکمیل آن نظریه، با رعایت ادبیات رشته‌ی علمی مربوط و منطق و اخلاق نقد، که از چارچوب نظری و ساختار علمی روشن برخوردار باشد.

۲-۲-۳. نوآوری: به ارائه‌ی روشمند هرگونه نظریه، نظر، رویکرد و نقد علمی جدید در ساحات و سطوح مختلف اطلاق می‌شود. نوآوری دارای سطوح مختلفی است، برخی سطوح آن فراتر از نظر و برخی دیگر فراتر از نظریه است.

۲-۳. پیش اجلاسیه: به جلسه‌ی تخصصی، مرکب از صاحب نظر(طرح)، شورای داوران، کمیته ناقدان و ناظران علمی اطلاق می‌شود که طبق ضوابط و مقررات برگزاری اجلاسیه‌ها، به نقد و ارزیابی طرح‌ها می‌پردازند.

۲-۴. اجلاسیه: به جلسه‌ی تخصصی با شرایط پیش گفته به اضافه مخاطبان خاص اطلاق می‌شود که ارزیابی نهایی و اعتبارسنجی و امتیاز دهی طرح (نظر) را بر عهده می‌گیرد.

تذکر: تفاوت پیش اجلاسیه و اجلاسیه در آن است که اولاً در پیش اجلاسیه مخاطب عام، البته متخصص مدعو، وجود ندارد و ثانیاً داوری نهایی در آن صورت نمی‌گیرد.

¹ . داشتن تحصیلات عالی حوزوی یا دانشگاهی؛ برخورداری از اثر علمی و رشته تحصیلی یا تحقیقات مرتبط با موضوع کرسی؛ آشنایی و اشراف به نظریات و دیدگاه‌های مطرح در زمینه موضوع مورد بحث؛ داشتن قدرت تجزیه و تحلیل علمی در رشته مورد بحث.

به آن دسته از کرسی‌ها که توسط مراکز آموزش عالی و پردیس‌های دانشگاه برگزار شده و از حداقل نصاب تشکیل که توسط کمیته دستگاهی مشخص می‌گردد برخوردار بوده ولی حایز استاندارد لازم جهت قرار گرفتن در شمار کرسی‌های علمی نیست کرسی‌های ترویجی گفته می‌شود. کرسی‌های ترویجی به سه شکل زیر تعریف شده‌اند:

- **مناظره:** به هرگونه مباحثه رو در رو، روشمند و منطقی میان دو صاحب‌نظر که به گونه‌ای نقادانه دیدگاه‌ها و نظریات یکدیگر را درباره موضوعی خاصی به چالش می‌کشند تا در نهایت دیدگاه برتر به نحو مسالمت آمیز تفوق یابد، مناظره گفته می‌شود.
- **عرضه و نقد ایده‌های علمی:** به هرگونه تلاش نوآورانه، روشمند و منطقی که هدف از آن ارزیابی و سنجش نقاط ضعف و قوت یک نظریه، مکتب، بینش و جریان و .. جهت کمک به اصلاح و بهبود آن باشد، عرضه و نقد ایده علمی اطلاق می‌گردد.
- **مساله محور:** به مجموعه مباحثات نقادانه، روشمند و منطقی (حداقل ۵ مباحثه و نقد) که میان دو یا چند نفر متخصص درباره موضوعی واحد صورت می‌گیرد و هدف آن کسب آگاهی از دیدگاه‌های یکدیگر و تبیین ایده و رفع سوء تفاهمات است، کرسی‌های مساله محور گفته می‌شود.

۳. مراحل اجرای کرسی‌های علمی-تخصصی

عضو هیئت علمی یا استاد مدعو دانشگاه فرهنگیان یا استاد سایر دانشگاه‌ها^۲ با موضوعی متناسب با اولویت‌های پژوهشی دانشگاه فرهنگیان، می‌تواند موضوعی را که قصد ارائه آن از طریق کرسی را دارد، در قالب طرحنامه نقد/نوآوری/نظریه پردازی (پیوست ۱) به کمیته دستگاهی ارسال نماید. کمیته این طرحنامه را به چندین داور ارسال می‌کند؛ چنانچه داوران طرح را در حد قرار گرفتن در چرخه تشکیل کرسی علمی-تخصصی ببینند، طرحنامه به دبیرخانه هیئت حمایت از کرسی‌ها ارسال می‌شود. این طرحنامه توسط کرسی‌های علمی هیئت حمایت از کرسی‌ها مورد بررسی قرار گرفته و چنانچه واجد شرایط لازم دانسته شود، پیش اجلاسیه تشکیل می‌شود. در جلسه پیش اجلاسیه، ایرادات وارد بر طرح

^۲ لازم به ذکر است به دلیل اهمیت اشاعه امر نظریه پردازی و نقد علمی در دانشگاه، همه ذینفعان این دانشگاه از جمله اعضای هیئت علمی، اساتید مدعو، اساتید دانشگاه‌های دیگر که موضوعی در زمینه تعلیم و تربیت و بالاخص تربیت معلم را مطرح کرده‌اند، دانشجویان تحصیلات تکمیلی که در زمینه تعلیم و تربیت و بالاخص تربیت معلم تحقیقاتی داشته‌اند می‌توانند برای ارائه تحقیقات خود در قالب کرسی‌های علمی یا ترویجی اقدام نمایند. دانشگاه فرهنگیان قطب برگزاری کرسی‌های علمی و ترویجی در زمینه تعلیم و تربیت و تربیت معلم خواهد بود.

مطرح می شود و به صاحب طرح فرصت دفاع و در صورت لزوم، اصلاح داده می شود. سپس، اجلاسیه برگزار می گردد. نمودار برگزاری کرسی های علمی-تخصصی در پیوست شماره ۲ دیده می شود.

۴. مراحل اجرایی کرسی های ترویجی

اعضای هیئت علمی و اساتید مدعو دانشگاه فرهنگیان و اساتید دانشگاه های دیگر با موضوعی متناسب با اولویت های پژوهشی دانشگاه فرهنگیان، می توانند نتایج فعالیت های علمی و پژوهشی خود را در یکی از قالب های کرسی ترویجی ارائه دهند. بهتر است اساتید از موضوعات الویت دار دانشگاه فرهنگیان که توسط معاونت پژوهشی و فناوری دانشگاه به پردیس ها ابلاغ شده است (پیوست شماره ۳)، استفاده کنند^۳. فرد متقاضی برگزاری کرسی ترویجی، تقاضا و چکیده مقاله خود را به معاونت پژوهشی و فناوری دانشگاه فرهنگیان ارسال می کند. این تقاضا در جلسه کمیته دستگاهی کرسی های نظریه پردازی دانشگاه فرهنگیان مورد بررسی قرار گرفته و در صورت تایید، همراه با ناقدان و داوران پیشنهادی طی نامه ای به اطلاع دبیرخانه هیئت حمایت از کرسی های نظریه پردازی، نقد و مناظره خواهد رسید. پس از آنکه مجوز برگزاری کرسی از سوی دبیرخانه هیئت حمایت از کرسی ها صادر شد، نتیجه به اطلاع مدیریت پردیس های استانی می رسد. مدیریت استان باید شرایط لازم برای برگزاری کرسی را فراهم نماید. یکی از اعضای کمیته دستگاهی یا نماینده ایشان به عنوان ناظر در محل برگزاری کرسی حضور خواهد داشت. فایل کاملی از کرسی برگزار شده مشتمل بر عکس، صوت و فیلم تهیه شده و به معاونت پژوهشی و فناوری دانشگاه ارسال می شود. این فایل مستندات به دبیرخانه هیئت حمایت از کرسی ها تحویل داده می شود تا گواهی برگزاری کرسی ها صادر گردد. با دریافت این گواهی، فرد صاحب کرسی می تواند از امتیازات برگزاری کرسی برخوردار شود.

۴-۱. کرسی های مناظره:

الف) ارکان: دو صاحب نظر-مدیر جلسه

نکته: طرفین مناظره باید همپراز بوده و در موضوع مناظره صاحب تخصص باشند.

ب) فرآیند برگزاری کرسی مناظره:

۱. قرائت کلام .. مجید

۲. خیر مقدم، اعلام برنامه و زمانبندی مباحث

^۳ . لازم به ذکر است که ضروری نیست موضوعی که برای برگزاری کرسی های ترویجی پیشنهاد می شود حتما پیش از آن در جایی با عنوان مقاله ی کتاب درج شده باشد.

۳. دعوت از طرفین مناظره جهت قرار گرفتن در جایگاه

۴. شروع مناظره

۵. سئوالات حاضرین از طرفین مناظره

۶. جوابگویی به سئوالات از سوی مناظره کنندگان

۷. اعلام خاتمه جلسه از سوی مدیر

۴-۲. کرسی های نقد و عرضه ایده علمی:

الف) ارکان: صاحب کرسی-حداقل ۲ ناقد- مدیر جلسه

نکته: ارائه دهنده باید اثری مکتوب از ایده علمی خود را قبل از جلسه برای ناقدان ارسال کند.

تبصره ۱: کرسی های عرضه و نقد ایده ی علمی که مقدمه کرسی های تخصصی می باشند نیاز به سه ناقد یا سه فرم ارزیابی ناقدان دارد.

تبصره ۲: دانشجویان مستعد و توانمند با تاییدیه گروه علمی مربوط می توانند از قالب کرسی فوق استفاده کنند.

ب) فرآیند برگزاری کرسی عرضه و نقد ایده علمی :

۱. قرائت کلام مجید

۲. خیر مقدم، اعلام برنامه و زمانبندی مباحث

۳. دعوت از سخنران و نیز ناقدین جهت قرار گرفتن در جایگاه و شروع جلسه

۴. ارائه سخنرانی توسط ارائه دهنده طرح

۵. انتقادات ناقدین

۶. پاسخ به انتقادات

۷. انتقادات حاضرین

۸. پاسخ به انتقادات

۹. اعلام خاتمه کرسی از سوی مدیر جلسه

۴-۳. کرسی های مسئله محور:

الف) ارکان: دو یا چند صاحب نظر- مدیر جلسه

ب) فرآیند برگزاری هر کرسی مساله محور:

۱. قرائت کلام ... مجید
۲. اعلام شروع جلسه
۳. طرح موضوع جلسه از سوی مجری
۴. شروع بحث از طرف اول (به ترتیب)، جمع بندی نهایی
۵. اعلام ختم جلسه از سوی مجری

۵. حمایت از برگزاری کرسی ها

طبق «آیین نامه ارتقای مرتبه اعضای هیات علمی موسسه های آموزش عالی، پژوهشی و فناوری دولتی و غیر دولتی» مصوب جلسه ۷۷۶ مورخ ۱۳۹۴/۱۲/۱۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی، ارائه کرسی های علمی-ترویجی ۲ تا ۴ امتیاز، ارائه دستاوردها و نتایج علمی-پژوهشی برگرفته از کرسی های نظریه پردازی در همایش ها و میزگردهای مراکز علمی ملی و بین المللی ۴ امتیاز، نقد علمی در حوزه های علوم به ویژه علوم انسانی و معارف اسلامی ۳ تا ۷ امتیاز، نوآوری در حوزه های علوم به ویژه علوم انسانی و معارف اسلامی ۳ تا ۷ امتیاز، و نظریه پردازی در حوزه های علوم به ویژه علوم انسانی و معارف اسلامی ۷ تا ۱۲ امتیاز برای اساتید به ارمغان می آورد. حمایت های انجام گرفته از برگزاری کرسی ها هم از سوی هیئت حمایت از کرسی های نظریه پردازی، نقد و مناظره و هم از سوی سازمان مرکزی دانشگاه فرهنگیان اعطا می شود.

۶-۱. حمایت های هیئت حمایت از کرسی های نظریه پردازی، نقد و مناظره

۶-۱-۱. حمایت دبیرخانه هیات از کرسی های ترویجی (بر اساس آیین نامه مصوب ۹۴/۶/۳۱ دبیرخانه هیئت)

۱. حمایت حقوقی
 - أ. ارائه گواهی کرسی ترویجی مربوطه به صاحب نظران
۲. حمایت ترویجی
 - أ. انتشار محتوای جلسه در قالب کتابچه و ...
 - ب. تدوین فیلم کرسی
۳. حمایت مادی
 - أ. حق الزحمه اساتید (حداقل ۳۰۰ هزار تومان)

ب. هزینه تصویر برداری

تبصره: میزان حمایت مالی از کرسی ها تا یک میلیون تومان مبتنی بر شرایط و تشخیص دبیرخانه هیات و براساس مولفه های زیر محاسبه می شود:

۱. هزینه های جانبی (مانند ایاب و ذهاب، اسکان)

۲. مشارکت حضار (اطلاع رسانی، پذیرایی، عوامل اجرایی)

۳. کیفیت برگزاری کرسی (تصویربرداری، تبلیغات محیطی)

۴. اولویت و جذابیت موضوع

۶-۱-۲. حمایت هیئت از کرسی های علمی-تخصصی

مدعاهای علمی که با تشکیل اجلاس هی رسمی، پس از نقد و ارزیابی و دفاع، از سوی شورای داور، تعیین رتبه شده، امتیاز کافی، کسب می کنند، برحسب مورد، از حمایت های زیر برخوردار می گردد:

الف) حمایت های حقوقی:

۱. معرفی صاحب نظریه و اثر مکتوب به بنیاد نخبگان، صندوق حمایت از پژوهشگران، جشنواره فارابی، جشنواره خوارزمی، جشنواره حوزه، جشنواره کتاب سال، و دیگر جشنواره های ملی و خارجی و خانه کتاب و

۲. هماهنگی لازم برای محاسبه و اعمال امتیاز ارتقاء مرتبه علمی در اجلاس های با دفاع موفق و کرسی های ترویجی و دستگاه مربوطه طبق آیین نامه ی وزارت علوم (ماده ۲ بند ۱۶) به این شرح می باشد:

۳. پرداخت مبلغ مصوبات اهدایی از سوی دبیرخانه.

ب) حمایت های علمی:

۱. تألیف مجموعه ی مقالات در نقد و شرح نظریه و نظر و نقد موفق.

۲. تشکیل جلسات و میزگردهای شرح و نقد با حضور یا در غیاب صاحب نظر.

۳. تمهید کاربردی کردن نظریه و اثر بخشی آن، در شؤون کشور، حسب مورد.

۴. هدایت رساله های علمی دکتری در جهت شرح، تفصیل، ارزیابی، نقد و کاربردی کردن ابداعات و نظرات و نظریه های دفاع شده.

۵. تأمین امکانات مادی لازم در جهت تکمیل تحقیق، ازسوی محقق.

۶. استدامه‌ی نقادی تفصیلی از سوی ناقدان مختلف به انحاء گوناگون.

بند ج) حمایت های ترویجی و اجتماعی:

۱. انتشار گزارش نامه‌ی علمی رسمی اجلاسیه‌ی ، ارزیابی و دفاع. به عنوان کتاب کرسی.

۲. انعکاس خبری مناسب در مورد جریان برگزاری و نتایج علمی آن.

۳. انتشار نظریه ، نوآوری و نقد در پایگاه اطلاع رسانی هیأت حمایت.

۴. ترغیب مؤسسات و شخصیت ها به برگزاری جشن و اعطاء هدایا به محقق صاحب نظر.

۵. پیگیری آموزشی کردن نظرات، نقدها و نظریه های موفق و مرجع در متون درسی .

۶. اطلاع رسانی ، پیوسته به متخصصان حوزه‌ی علمی مرتبط با نظریه‌ها در داخل و خارج، در مورد توسعه و تکامل نظریه.

۷. برگزاری رونمایی برای اثر حاوی نظریه و نظر و نقد موفق، در محیط ها و مجامع مناسب.

۸. سعی در تبدیل یافته های نظریه های موفق به صورت فناوری، برحسب اقتضاء.

۹. ترجمه‌ی یافته های نظریه های موفق به زبانهای خارجی (به ویژه عربی و انگلیسی).

۱۰. اجرایی کردن مقدمات شرکت صاحب کرسی برای ارائه‌ی مقاله در کنفرانس‌های بین المللی.

۶-۲. حمایت سازمان مرکزی دانشگاه فرهنگیان

دانشگاه فرهنگیان تا سقف 16000000 ریال برای برگزاری کرسی هزینه در نظر می‌گیرد. به صاحب طرح کرسی ترویجی، ۶۰۰۰۰۰۰ ریال، ناقد ۳۰۰۰۰۰۰ ریال، مدیر جلسه ۲۰۰۰۰۰۰ ریال و برای کارهای اجرایی ۲۰۰۰۰۰۰ ریال اختصاص داده می‌شود.